

Alko Oy:n lausunto Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

HE 131/2025 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Alko Oy:n lausunto alkoholilain muutoksiin (rajat ylittävä etämyynti, kotiinkuljetus, markkinointipykälän muutos)

Esityksen mukaan mahdollistettaisiin alkoholiyhtiö Alko Oy:lle sekä toimijoille, joilla on alkoholijuomien vähittäismyyntilupa, alkoholijuomien kotimainen verkkokauppa sekä muut jakeluun ja noutoon perustuvat vähittäismyyntitavat, kuten alkoholijuomien toimitus. Lakiin lisättäisiin myös alkoholijuomien rajat ylittävää etämyyntiä ja etäostoa koskevat säännökset. Väkevän alkoholijuoman verkkomarkkinointi olisi jatkossa sallittua Suomessa ja muihin EU- ja ETA-maihin.

Alko kiittää mahdollisuudesta lausua esitykseen.

YHTEENVETO

- Viranomaisten mukaan etämyyntinä hankitusta alkoholista vain murto-osasta maksetaan valmisteverolain mukaiset verot, eikä esitys tarjoa ratkaisuja verovalvonnan tehostamiseen. Verottajan mukaan valtio menettää alkoholiverotuloja vuosittain vähintään 80–100 miljoonaa euroa. Matkustajatuontia ja alkoholin verkko-ostoja ulkomaisista verkkokaupoista selvittävän kyselytutkimuksen (Verian) mukaan vuoden 2025 tammi-lokakuun etämyynti on yli 38 miljoonaa litraa, mikä tarkoittaisi vuositasolla noin 45 miljoonan litran suurusluokkaa. Tämä viittaisi lähes 150 miljoonan euron menetettyyn verokertymään.
- Verottajan näkemyksen mukaan kauppatapa perustuu verojen välttämisellä muodostuneeseen hintaettuun. Suomen alkoholiverotus on Euroopan korkeinta.
- Tilastoimattomaan kulutukseen eli matkustajatuontiin ja ulkomaisista verkkokaupoista ostetun alkoholin määrään sisältyy epävarmuutta. Tilastoimatonta kulutusta selvittävä tutkimustapa muuttui vuoden 2025 alussa. Uuden mittaustavan mukaan ostot ulkomaisista verkkokaupoista ovat merkittävästi korkeammalla tasolla, tammi-lokakuun osalta yli 38 miljoonaa litraa. THL arvioi, että muutokset johtuvat pääosin mittaustavan muutoksista, mutta verkko-ostoihin liittyy merkittäviä epävarmuuksia ja todellinen taso voi olla huomattavasti arvioitua korkeampi, sillä verkkokauppojen toimintaympäristö on ollut viime vuosina muutoksessa ja ulkomaiset alkoholin verkkokaupat vaikuttavat lisääntyneet.
- Jos kulutus siirtyy tilastoimattomaan kulutukseen, kokonaiskulutus ja haitat eivät vähene. Kuitenkin verotulot pienenevät ja haittakustannukset jäävät edelleen suomalaisten maksettaviksi.
- Alkoholin etämyynti tulisi säätää alkoholin vähittäismyyntilupien prosenttirajojen mukaisesti (enintään 5,5 % ja enintään 8 % käymisteitse). Rajoittaminen on EU-oikeudellisesti mahdollista. Ilman rajoituksia ulkomaiset toimijat voisivat myydä kaiken

vahvuisia alkoholijuomia ilman samoja velvoitteita kuin kotimaisilla toimijoilla. Tämä vääristää kilpailua, kasvattaa kustannuksia ja lisää harmaan talouden riskiä.

- Esitys luo kannusteen suomalaisille yrityksille perustaa verkkokauppaa harjoittava yritys myös toiseen EU-maahan, jotta vähittäismyyntirajaa vahvempien juomien myynti kotimaan kuluttajalle mahdollistuu. Tällöin Suomi menettäisi alkoholielinkeidon taloudelliset vaikutukset sekä murentaisi vähittäismyyntilupajärjestelmää ja Alkon monopolin uskottavuutta ja legitimitettiä.
- Korkeimman oikeuden päätöksestä huolimatta etämyynnin oikeustilaa ei ole kattavasti käsitelty. Ratkaisu koskee vain kyseisessä tapauksessa esillä ollutta tapahtumainkulkua, minkä johdosta ei voida todeta, että etämyyntiä koskevat tilanteet olisivat kyseisessä ratkaisussa tulleet kattavasti käsitellyiksi.
- Alkoholi ei ole tavanomainen tuote ja se aiheuttaa merkittäviä kustannuksia ja haittoja yhteiskunnalle, perheille ja yksilöille. Tutkimusten mukaan tehokkaimpia keinoja puuttua alkoholin riskikäyttöön ovat toimet, jotka koskevat koko väestöä, kuten alkoholin saatavuuden, hinnan ja mainonnan rajoittaminen. Suomessa saatavuutta rajoitetaan Alkon yksinoikeudella ja vähittäismyyntilupajärjestelmällä.
- Alko ehdottaa, että
 - Alkoholin etämyynnin säätäminen kotimaisten vähittäismyyntirajojen mukaisesti takaisi kotimaisille ja ulkomaallisille alkoholin myyjille samat pelisäännöt ja rajoituksilla voitaisiin turvata Alkon kansanterveydellinen asema.
 - Etämyynnissä kuljetusyrityksille asetettaisiin velvollisuus tarkistaa, että toimitettavassa alkoholierässä on tunnistete, joka osoittaa verojen maksamisen. Ilman tunnistetta kuljetuksen toimitus olisi lailla kielletty.
 - Nykyinen valmisteverolain sääntely, jossa etäostossa kuljetukseen osallistuva ja tuotteita Suomessa hallussaan pitävä taho on vastuussa ostajan veroista, tulee laajentaa koskemaan myös etämyyntiä.
 - Alkoholilaissa etämyynnin tulisi olla luvanvaraista tai vähintäänkin olisi alkoholilaissa edellytettävä etämyyjän rekisteröitymistä ilmoitusmenettelyllä.
 - Etämyyntien alkoholijuomien toimituksia ja Alkon toimituksia tulisi koskea samat kellonaikarajoitukset.
 - Etämyynnin ja etäoston määrää ja vaikutusta tilastoimattoman kulutuksen sekä kokonaiskulutukseen seurataan jatkossakin mahdollisimman tarkasti ja säännöllisesti.
 - Etäostoa on koskettava samat vaatimukset kuin etämyynnin toimituksia.

Viranomaisten mukaan etämyynnistä maksetaan vain pienestä osasta verot valmisteverolain mukaisesti, eikä esitys tuo ratkaisuja verovalvonnan parantamiseen

Viranomaisten antamien tietojen mukaan tällä hetkellä vain murto-osasta etämyynnillä Suomeen hankituista alkoholijuomista maksetaan asianmukaisesti verot. Esimerkiksi Tulli epäili kesällä 2025, että yksi ulkomainen toimija on jättänyt maksamatta jopa 40 miljoonaa euroa veroja. Esityksen mukaan vielä ei ole viitteitä siitä, että syksyllä 2024 voimaan tullut valmistusverolain uudistus ostajan ja myyjän yhteisvastuullisuudesta olisi olennaisesti parantanut verojen maksua.

Verottajan mukaan valtio menettää alkoholiverotuloja vuosittain 80–100 miljoonaa euroa. Arvio

tarkoittaa, että ulkomaisista alkoholin verkkokaupoista ostetaan jopa 30 miljoonaa litraa alkoholijuomia, mikä vastaisi noin 5 prosentin osuutta kokonaislitravolyymista. Todettakoon, että Alko myi vuonna 2024 noin 70 miljoonaa litraa alkoholijuomia. Matkustajatuontia ja alkoholin verkko-ostoja ulkomaisista verkkokaupoista selvittävän kyselytutkimuksen (Verian) mukaan 2025 tammi-lokakuun etämyynti on yli 38 miljoonaa litraa, mikä tarkoittaisi vuositasolla noin 45 miljoonan litran suurusluokkaa. Tämä viittaisi lähes 150 miljoonan euron menetettyyn verokertymään.

Viranomaisten mukaan esitys voi jopa vähentää verokertymää, kun verollinen kulutus siirtyy verottomaan. Tullin tehovalvonta osoitti, että tilausmäärät laskivat hetkellisesti, mutta veronmaksuhalukkuus ei lisääntynyt. Alkoholin ostaminen ulkomaisista verkkokaupoista voi kannustaa verovälttelyyn.

Alkoholiveroa on korotettu kymmenen kertaa vuoden 2004 jälkeen. Viimeisin korotus oli vuoden 2025 alussa, jolloin väkevien veroa nostettiin keskimäärin 4,6 %. Eduskunta käsittelee osana valtion vuoden 2026 tulo- ja menoarviota hallituksen esitystä, jonka mukaan viinien ja siiderien valmisteveroa korotettaisiin keskimäärin yhdeksällä prosentilla. Lisäksi kaikkien juomaryhmien alkoholi- ja alkoholijuomavero sidottaisiin pysyvästi yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin toteutuneisiin muutoksiin. On hyvä huomata, että Suomen alkoholiverotus on jo EU-maiden kireintä. Esimerkiksi 12 prosentin viinipullon alkoholivero Suomessa on 3,42 €, kun se on Ruotsissa 1,92 € ja Espanjassa 0 €.

Esityksessä ei ole konkreettisia keinoja verovalvonnan tehostamiseen, vaikka juuri verollinen hinta nähdään keskeisenä kulutuksen hillitsijänä. Tästä huomautettiin myös lainsäädännön arviointineuvoston lausunnossa.

Alko ehdottaa, että etämyynissä kuljetusyrityksille asetettaisiin velvollisuus tarkistaa, että toimitettavassa alkoholierässä on tunniste, joka osoittaa verojen maksamisen. Ilman tunnistetta kuljetuksen toimitus olisi lailla kielletty. Lisäksi nykyinen valmisteverolain sääntely, jossa etäostossa kuljetukseen osallistuva ja tuotteita Suomessa hallussaan pitävä taho on vastuussa ostajan veroista, tulee laajentaa koskemaan myös etämyyntiä.

Tilastoimattoman kulutuksen eli matkustajatuonnista ja alkoholin verkko-ostojen määrään ulkomailta sisältyy epävarmuutta

Päätöstä lainsäädännön muutoksesta tehdään ilman käsitystä etämyynnin nykytilasta, jolloin vaikutusten seuraaminen ja arviointi on hyvin vaikeaa. Alkoholin kokonaiskulutuksen tasosta ei ole tällä hetkellä tarkkaa tilannekuvaa. Tilastoimattoman kulutuksen eli matkustajatuonnin ja ulkomaisista verkkokaupoista ostetun alkoholin määrää selvittävä kyselytutkimuksen (Verian) tutkimustapa muuttui vuoden 2025 alussa, ja uuden mittaustavan mukaan ostot ulkomaisista verkkokaupoista ovat merkittävästi korkeammalla tasolla kuin aiemman mittaustavan mukaan. Kyselytutkimuksen mukaan 2025 tammi-lokakuun etämyynti on yli 38 miljoonaa litraa, mikä tarkoittaisi vuositasolla noin 45 miljoonan litran suurusluokkaa. Tämä viittaisi lähes 150 miljoonan euron menetettyyn verokertymään.

THL arvioi, että muutokset johtuvat pääosin mittaustavan muutoksista, mutta verkko-ostoihin

liittyy merkittäviä epävarmuuksia ja todellinen taso voi olla huomattavasti arvioitua korkeampi. Ulkomaiset verkkokaupat ja niiden markkinointi Suomeen ovat lisääntyneet koronan jälkeen ja vuosina 2024 ja 2025 on tullut voimaan merkittäviä alkoholiveron korotuksia. Viranomaisten arvioihin veromenetyksiin peilaten, ulkomaisista verkkokaupoista ostettaisiin jopa 30 miljoonaa litraa alkoholijuomia, mikä vastaisi internetpaneelin perusteella saatuja mittaustuloksia ajanjaksolle tammikuu-syyskuu. Kotimaan myynnin poikkeuksellisen voimakas lasku tänä vuonna saattaa viitata siihen, että osa kulutuksesta on siirtynyt ulkomaisiin verkkokauppoihin, mikä korostaa tarvetta seurata kokonaiskulutusta ja tilastoimatonta kulutusta jatkossakin

Alkoholilain pykälän 59 mukaan Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos seuraa ja tutkii laissa säädettyjen toimenpiteiden vaikutusta alkoholihaittojen kehitykseen. Alko pitää välttämättömänä, että pykälän perusteella myös etämyynnin ja etäoston määrää ja vaikutusta tilastoimattoman kulutuksen sekä kokonaiskulutukseen seurataan jatkossakin mahdollisimman tarkasti ja säännöllisesti. Tarvittaessa lainsäädäntöön perustuvaan tehtävään on allokoitava lisäresursseja.

On hyvä huomioida, että jos kulutus siirtyy tilastoimattomaan kulutukseen, kokonaiskulutus ja haitat eivät vähene, kuitenkin verotulot pienenevät ja haittakustannukset jäävät edelleen suomalaisten maksettaviksi. Alkoholiverokertymää korjataan alaspäin veronkorotuksista huolimatta, mikä viittaa siihen, että alkoholin myynti kotimaassa laskee ennakoitua voimakkaammin.

Esitys luo kannusteen suomalaisille yrityksille perustaa verkkokauppaa harjoittava yritys myös toiseen EU-maahan, jotta vähittäismyyntirajaa vahvempien juomien myynti kotimaan kuluttajalle mahdollistuu - Suomi menettäisi alkoholielinkeinon taloudelliset vaikutukset sekä murentaisi vähittäismyyntilupajärjestelmää ja Alkon yksinoikeutta Etämyynti ilman rajoituksia sallisi Alkon yksinoikeuden piiriin kuuluvien tuotteiden myynnin Suomeen ulkomailla toimiville yrityksille. Vaikka Alkon vähittäismyyntin yksinoikeuteen kotimaassa ei puututa, vahvistuu uusi kilpaileva myyntikanava.

Suomessa tapahtuva alkoholin myynti olisi rajoitetumpaa kuin Suomeen kohdistuva alkoholin myynti toisesta EU-maasta. Vähemmän sääntely kannustaisi perustamaan yrityksen toiseen EU-maahan. Tällöin Suomi menettäisi alkoholielinkeinon taloudelliset vaikutukset sekä murentaisi vähittäismyyntilupajärjestelmää ja Alkon monopolin uskottavuutta ja legitimitettiä.

Jos etämyynti sallitaan, on mahdollista, että useat Alkon tavarantoimittajat hakevat uusia liiketoimintamahdollisuuksia, esimerkiksi avaamalla Alkon kanssa kilpailevan verkkokaupan ulkomaille, tai siirtyvät muulla tavoin mukaan etämyyntiliiketoimintaan. Tällöin tavarantoimittaja toimisi Alkon kanssa käytännössä samalla myyntiportaalla eli kilpailijana. Alkoa koskevat tiukemmat vaatimukset valikoimassa, hinnoittelussa ja markkinointiviestinnässä, jotka eivät koske kotimaisia vähittäismyyjiä tai ulkomaisia etämyyjiä.

Lainsäädännön muuttuessa on todennäköistä, että etämyynnin kiinnostavuus kasvaisi. Esimerkiksi markkinointi uudesta myyntikanavasta ja myyjistä lisääntynee. Jo nyt Suomeen kohdistetaan aktiivisesti markkinointia alkoholin ulkomaisista verkkokaupoista. Tuotteiden

hinnoittelussa hurjia alennuksia myös verollisiin hintoihin, esimerkiksi pakettitarjouksia ja maksutonta kuljetusta isojen alkoholimäärien ostajille.

Alkoholin etämyynti tulisi säätää alkoholin vähittäismyyntilupien prosenttirajojen mukaisesti (enintään 5,5 % ja enintään 8 % käymisteitse) – rajoittaminen on EU-oikeudellisesti mahdollista

Alkoholin etämyynnin säätäminen kotimaisten vähittäismyyntirajojen mukaisesti takaisi kotimaisille ja ulkomaallisille alkoholin myyjille samat pelisäännöt ja rajoituksilla voitaisiin turvata Alkon kansanterveydellinen asema. Eduskunnan vuoden 2017 lausuman mukaan etämyyntiä koskevat ratkaisut eivät saa vaarantaa laissa säädetyn vahvuusrajan ylittävien alkoholijuomien vähittäismyyntin yksinoikeuden säilyttämistä eivätkä suomalaisen elinkeinoelämän yhdenvertaisuutta ulkomaisiin kilpailijoihin nähden. Ratkaisuesitys etämyynnin rajaamisesta toteuttaisi hallitusohjelman kirjauksen ja eduskunnan lausuman reunaehdot etämyynnin selkeyttämisestä.

Esityksessä todetaan, että etämyynnin salliminen Alkon monopolin alaan kuuluville tuotteille heikentäisi Alkon kansanterveydellistä asemaa ja sen perusteita. Lainsäädännön tulee olla johdonmukaista: mitä enemmän alkoholijuomien myyntiä laajennetaan monopolin ulkopuolelle, sitä suurempi riski on, ettei järjestelmä enää täyttäisi EU-oikeuden vaatimuksia.

Aiemman EU-oikeuskäytännön ja asiantuntija-arvioiden (Raitio-Kuusela sekä Kuoppamäki, julkaistu hankeikkunassa 4.2.2025) mukaan etämyynnille voidaan asettaa ehtoja ja rajoituksia. Rajoittaminen olisi EU-oikeudellisesti perusteltua kansanterveyden sekä terveyden ja elämän suojelemiseksi, olisi johdonmukainen kansallisten rajoitusten kanssa eikä suosisi ulkomaisia toimijoita. Esimerkiksi EU-tuomioistuimen mukaan Suomen vähittäismyyntilupajärjestelmä on lähtökohtaisesti EU-oikeuden vastainen, mutta katsottu oikeutetuksi kansanterveyden vuoksi. Sama perusta mahdollistaa myös etämyynnin rajoittamisen.

Rajoitukset olisivat tärkeitä ja perusteltuja hengen ja terveyden turvaamiseksi, erityisesti tilanteessa, jossa ulkomaisista verkkokaupoista ostetun alkoholin volyyymiin sisältyy epävarmuutta. Lisäksi on todennäköistä, että alkoholin verkko-ostot ulkomailta tulevat kasvamaan lakimuutoksen myötä.

Komission aiemman lausunnon mukaan etämyyntiä ei voi kieltää kokonaan, mutta komission kantaa etämyynnin sallimisiksi Suomen vähittäismyyntirajojen puitteissa ei ole pyydetty osana hallituksen esityksen notifiointia.

Ilman rajoituksia ulkomaiset toimijat voisivat myydä kaiken vahvuisia alkoholijuomia ilman samoja velvoitteita kuin kotimaisilla toimijoilla. Tämä vääristää kilpailua, kasvattaa kotimaisten toimijoiden kustannuksia ja lisää harmaan talouden riskiä. Viranomaisten antamien tietojen mukaan tällä hetkellä vain murto-osasta etämyynnillä myydyistä alkoholijuomista maksetaan asianmukaisesti verot. Lisäksi esimerkiksi etämyynnin pullot ja tölkit voivat päätyä palautusjärjestelmään ilman maksettua panttia, aiheuttaen tappioita suomalaisille maahantuojille.

Esityksen johdosta vähittäismyyntilupajärjestelmän uskottavuus kärsii, ja käänteinen syrjintä muodostaa oikeudellisen riskin. Myös kotimaiset toimijat voivat vaatia samoja alkoholien myyntioikeuksia oikeusteitse. Helsingin hovioikeus totesi ratkaisussaan R 12/2908 (hovioikeuden ratkaisu ennen korkeimman oikeuden ratkaisua KKO 2018:49), että jos Alkon vähittäismyyntimonopolin piiriin kuuluvien tuotteiden etämyynti suomalaisille kuluttajille sallittaisiin toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneille toimijoille, tulisi se sallia myös Suomeen sijoittautuneille toimijoille. Hovioikeuden lausunnon mukaan tämä käytännössä heikentäisi Alkon monopoliasemaa ja Suomen vähittäismyyntilupajärjestelmää. Samaa todetaan myös asiantuntijalausunnoissa (Raitio-Kuusela sekä Kuoppamäki, julkaistu hankeikkunassa 4.2.2025): jos ulkomailta saa myydä tiettyjä tuotteita etänä, mutta kotimaisilta toimijoilta tämä rajoitetaan, voi se olla perustuslain 6 §:n vastainen yhdenvertaisuuskysymys.

Alko ehdottaa, että alkoholilaissa etämyynnin tulisi olla luvanvaraista tai vähintäänkin olisi alkoholilaissa edellytettävä etämyyjän rekisteröitymistä ilmoitusmenettelyllä, jolloin etämyyjät ovat tosiasiallisesti viranomaisten tavoitettavissa ja vastuita, kuten verovelvollisuutta ja lähetysten merkitsemistä, voidaan valvoa. Etämyyjille on tosiasiasa jo asetettu velvollisuuksia valmisteverolaissa, eikä Alko näe juridista estettä sille, etteikö etämyyjä voitaisi velvoittaa alkoholilaissa rekisteröitymään tai ilmoittamaan myynnistään Suomessa viranomaisille.

Etämyynnin salliminen yli 5,5 %/ 8 % käymisteitse vahvemmille juomille ei tuo oleellista lisää kuluttajien valinnanvapaudelle, sillä alkoholien etäosto on jo mahdollista. Kuluttajan oikeutta ostaa alkoholia toisesta EU-maasta ei siis rajoiteta, mutta myös tätä tulee selkeyttää lainsäädäntöön, kuten esityksessä on tehty. Myös alkoholien matkustajatuonti on sallittua.

Esityksen voisi säätää määräaikaisen lakina, jonka aikana vaikutuksia voidaan arvioida. Muutokset alkoholilakiin tulisi säätää määräaikaisena lakina, jolloin erityisesti etämyynnin määrää ja vaikutusta kuluttajien käytökseen, tilastoituun ja tilastoimattomaan kulutukseen sekä kansanterveyteen voidaan arvioida. Määräaikaisuus olisi perusteltua niin rajoittamattomassa kuin vähittäismyyntirajojen mukaisessa vaihtoehdossa.

Etäostoa koskettava samat vaatimukset kuin etämyynnin toimituksia

Esityksessä etäoston kautta hankittujen alkoholijuomien toimituksen sääntely on osin puutteellista. Etäoston kautta hankittujen alkoholijuomia ei tarvitse merkitä toimitukseen, mikä tarkoittaa, ettei kuljetusyhtiö Suomessa osaa välttämättä toteuttaa ikärajatarkistusta tuotteen luovutuksen yhteydessä. Samasta syystä toimituksen luovutusaikoja on haastavaa noudattaa. Etäostoa on koskettava samat vaatimukset kuin etämyynnin toimituksia ja niiden tehokkaan toteuttamisen varmistamiseksi on myös etäoston yhteydessä edellytettävä pakettiin merkintää alkoholijuomista ja niiden vahvuudesta sekä Alkon ehdotuksen mukaisesti asianmukaisen veronmaksusta kertovan tunnisteiden tarkistamista, jotta kuljetukset voidaan toteuttaa.

Korkeimman oikeuden päätös (KKO: 2025:71)

KKO tutkii aina vain yksittäisen, konkreettisen tapauksen ja siitä näkökulmasta, täyttyvätkö lain tunnusmerkit kyseisessä tilanteessa ja tapahtumasarjassa. KKO on ratkaisussaan (KKO: 2025:71) arvioinut tapausta rikoslain näkökulmasta.

Siten ei voida yksiselitteisesti tulkita, että KKO:n päätöksen mukaa etämyynti olisi jatkossa yksiselitteisesti sallittua Suomeen. KKO:n päätöksen perusteella on kiistatonta, että etämyyntiä koskeva sääntely ei ole selkeää ja yksiselitteistä alkoholilainsäädännössä, mistä osoituksena mm. tässä tapauksessa eri oikeusasteet ovat päätyneet erilaisiin ratkaisuihin ja perusteluihin. Alkoholirikoksen tunnusmerkistön täyttymistä arvioitaessa keskeinen merkitys on alkoholilain säännöksillä, joista mainittu rikos saa täsmällisen sisältönsä. Alkoholilakiin ei ole sisältynyt vastaavia etämyyntiä koskevia säännöksiä kuin verolainsäädäntöön, josta vastaaja tuomittiin hovioikeudessa törkeästä veropetoksesta.

On erittäin tärkeää huomata, että KKO ei ota tuomiossaan mitään kantaa EU-oikeuteen, tuomiossa tulkitaan ainoastaan Suomen alkoholilain säännöksiä. Lainsäätäjällä on oikeus muuttaa lakia ja siten on tarpeen selkeyttää etämyyntiin liittyvää sääntelyä, samalla kuitenkin rajoittaen sitä samoihin alkoholiprosentteihin kuin kotimainen vähittäismyynti.

Alkoholi ei ole tavanomainen tuote ja se aiheuttaa merkittäviä kustannuksia ja haittoja yhteiskunnalle, perheille ja yksilöille

Alkoholin kielteisistä yhteiskunnallisista, sosiaalisista ja terveysvaikutuksista on runsaasti tutkittua tietoa. Alkoholin haittavaikutukset ovat voimakkaasti sidoksissa alkoholin kokonaiskulutuksen tasoon ja vaikka alkoholinkulutus ei lisääntyisi kaikissa väestöryhmissä, heikoimmassa asemassa olevien ryhmien ongelmat voivat lisääntyä merkittävästi. Alkoholin kustannukset yhteiskunnalle ovat vähintään 1,5 miljardia vuodessa.

Alkoholi on edelleen Suomen yleisin käytetty päihde. Suomalaisten alkoholinkulutuksen ominaispiirteitä ovat käytön epätasainen jakautuminen ja riskikäytön suuri osuus alkoholin kokonaiskulutuksesta. Noin kolme neljäsosaa kaikesta Suomessa juodusta alkoholista liittyy riskikäyttöön. Pitkäaikaisten alkoholihaittojen riskiryhmään kuului 11 prosenttia 20–79-vuotiaista eli 450 000 suomalaista. Humalatilaan liittyville riskeille altistui 12 kuukauden aikana 54 prosenttia 20–79-vuotiaista väestöstä, mikä vastaa noin 2 180 000 henkilöä. Joko pitkäaikaisriskeille tai noin kuukausittain humalaan liittyville riskeille altistui 24 prosenttia 20–79-vuotiaista eli 975 000 henkilöä (Mäkelä Pia, Warpenius Katariina (toim.; 2024) Suomalaisten alkoholinkäyttö, juomatavat ja alkoholihaitat: Juomatapatutkimuksen tuloksi. Raportti 6/2024. Helsinki: THL.)

Alkoholisairauksiin ja -myrkytyksiin kuolee asukaslukuun suhteutettuna ihmisiä yli kolminkertainen määrä Ruotsiin ja Norjaan verrattuna. Alkoholikuolemien määrä on yli kuusinkertainen verrattuna huumekuolemiin. (HE 131/2025 vp; Kuolintilastot, 2024, Tilastokeskus.)

Tutkimusten mukaan tehokkaimpia keinoja puuttua alkoholin riskikäyttöön ovat toimet, jotka koskevat koko väestöä. Pohjoismaihin on vakiintunut alkoholin myyntijärjestelmä, jossa alkoholin hintaa, mainontaa ja saatavuutta rajoitetaan Maailman terveysjärjestö WHO:n suositusten mukaisesti sekä hyödynnetään valtio-omisteisia alkoholin vähittäismyyntin erityistehtäväyhtiöitä että niiden yksinoikeutta myydä alkoholia. Suomessa on lisäksi kattava lupajärjestelmä, jolla alkoholiin liittyvää kaupallista toimintaa valvotaan ja rajoitetaan haittojen ehkäisemiseksi. Molempia on pidetty EU-oikeudellisesti hyväksyttävinä ratkaisuin.

Kunnioittavasti,

Helsingissä 27. päivänä marraskuuta 2025

Alko Oy

Anton Westermarck
talousjohtaja